

YMPÄRISTÖVALIOKUNNAN LAUSUNTO 9/2004 vp

Valtioneuvoston selvitys komission tiedonannosta "Lissabonin strategia; komission kevätraportti"

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Suuri valiokunta on 18 päivänä helmikuuta 2004 lähettänyt valtioneuvoston selvityksen komission tiedonannosta "Lissabonin strategia; komission kevätraportti" (E 3/2004 vp) ympäristövaliokunnalle mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunnassa on ollut kuultavana
- ympäristöneuvos Jussi Soramäki, ympäristöministeriö.

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Tiedonanto

Kilpailukykyä edistävää Lissabonin strategiaa on toteutettu yhteisössä vuodesta 2000 lähtien. Ympäristöosuus liitettiin strategiaan Göteborgin huippukokouksessa vuonna 2001. Neljännessä strategian toteutumista seuraavassa kevätraportissa tarkastellaan strategian toimeenpanon edistymistä ja valmistaudutaan sen väliarviointiin vuonna 2005. Komission laatima tiedonanto toimii pohjana kevään 2004 Eurooppa-neuvoston valmisteluille.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto yhtyy komission näkemykseen jäsenvaltioiden ympäristönsuojelutoimien yleisestä riittämättömyydestä ja pitää tärkeänä, että kestävä kehitys sisällytetään riittävän laaja-alaisesti (taloudellinen, sosiaalinen ja ekologinen ulottuvuus) Lissabonin strategian tavoitteisiin. Kevätraportin ympäristöosuutta olisi jatkossa kehitettävä hyödyntämällä tehokkaammin komission vuotuista ympäristöraporttia. Myös ympäristöindikaattoreita tulisi täydentää, seuraavaksi luonnon monimuotoisuutta kuvaavalla indikaattorilla.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Ympäristövaliokunta on käsitellyt valtioneuvoston selvitystä oman toimialansa osalta. Kevätraportissa todetaan, että jäsenvaltioiden toimet ympäristönsuojelussa ovat olleet yleisesti ottaen riittämättömiä. Huolestuttavaa on se, että

talouskasvun ja ympäristöhaittojen lisääntymisen välistä yhteyttä ei ole muun muassa kasvi-huonekaasupäästöjen ja energiankulutuksen osalta onnistuttu katkaisemaan. Myöskään liikenteen kasvun ja liikenteen ympäristöhaittojen kasvun välistä yhteyttä ei ole pystytty katkaisemaan. Edelleen kehityssuuntauksat maaperän eroosion, biologisen monimuotoisuuden vähene-misen sekä ilman ja veden laadun osalta ovat raportin mukaan huolestuttavia.

Raportissa todetaan tilanne Lissabonin strategian tavoitteiden toteuttamisesta, mutta ei esitetä, miten tilannetta voitaisiin kohentaa. Poliittikatoimien puuttuessa kannanottojen muodostaminen perustuu lähtökohtiin eli Lissabonin Göteborgin kestävän kehityksen strategialla täydennettyyn strategiaan.

Valiokunta yhtyy valtioneuvoston näkemykseen kestävän kehityksen sisällyttämisestä riittävä laaja-alaisesti Lissabonin strategian tavoitteisiin ja kevätraportin ympäristöosuuden kehittämis- ja syventämistarpeesta. Komission vuotuista ympäristöraporttia tulee voida hyödyntää paremmin myös Lissabonin strategiaan sisältyvän ympäristöosuuden tarkastelussa siten, että ympäristönäkökulma ei ole taloudelle alistainen. Talouden ja ympäristön välisiä synergiaetuja olisi käytettävä paremmin hyväksi. Useiden eri selvitysten mukaan korkeatasoinen ympäristöpolitiikka ja -osaaminen parantavat kilpailukykyä. Suomi on tästä hyvä esimerkki.

Raportin mukaan Göteborgin kestävän kehityksen strategian arviointi on määrä tehdä EU:n tasolla vuoden 2004 loppuun mennessä. Arvioinnin eriyttämistä Lissabonin strategiasta ei voida pitää tarkoituksenmukaisena, koska kestävän kehityksen strategia on sisällytetty Lissabonin strategiaan ja on siten osa sitä. Kestävää kehitystä ei tule irrottaa kilpailukykystrategiasta, vaan sisällyttää se yhä kiinteämmäksi osaksi sitä. Kestävä kehitys on luonnollinen osa kilpailukykystrategiaa.

Talouden ja ympäristön välisiä synergiaetuja hyödyntämällä taloudellista kasvua voitaisiin edistää ja samalla minimoida ympäristöhaittoja. Komissio on jo ottanut käyttöön vaikutuksenarvioinnin, jota käytetään kaikkiin merkittäviin

ehdotuksiin. Kilpailukyvyyn ja ympäristönsuojelun parantamiseksi myös neuvoston ja Euroopan parlamentin tulisi arvioida vaikutukset muuttaessaan merkittävästi komission ehdotuksia. Vaikutusten arvioinnin tulisi kattaa vaikutukset talouteen, työllisyyteen ja ympäristöön. Uutta vaikutusten arviointia on jo käytetty esimerkiksi yhteisön kemikaalilainsäädännön uudistustyössä, ns. REACH-asetusehdotuksen valmistelussa. Ehdotuksessa onkin pyritty tasapainoiseen lopputulokseen sekä ympäristönsuojelun että taloudellisten toimijoiden kannalta. Valiokunta kuitenkin korostaa, että ympäristö- ja terveystavoitteet tulee perustamissopimuksen mukaan asettaa tavoitteiden ristiriitatilanteessa selkeästi tavaroiden vapaan liikkuvuuden edelle. Asetusehdotusta voidaan tämä lähtökohta säilyttäen edelleen kehittää siten, että toimenpiteet kohdistetaan ensisijaisesti ympäristöturvallisuuden kannalta keskeisimpiin seikkoihin.

Valiokunta korostaa myös sitä, että taloudellisen kasvun ja lisääntyvien ympäristöhaittojen irtikytkennän lähtökohdan ohella tulee muistaa YK:n kestävän kehityksen huippukokouksessa Johannesburgissa tehty sitoutuminen nykyisen luonnonvarojen vähene-misen suunnan kääntämiseen niin pian kuin mahdollista mutta ilman vuosilukutavoitetta. Valmisteltavan EU:n luonnonvarastrategian tulee perustua absoluuttiseen vähentämistavoitteeseen ja luonnonvarojen käytöstä aiheutuvien ympäristövaikutusten hallinnan tulee sijoittua hierarkkisesti vasta tämän lähtökohdan jälkeen.

Valiokunta toteaa tyydytyksellä, että komissio on esittänyt konkreettisen toimintasuunnitelman ympäristötekniologian edistämiseksi. Kestävän kehityksen tavoitteiden toteutuminen edellyttää voimakasta panostusta ympäristötekniologiaan. Ympäristötekniologian kehittäminen luo uusia mahdollisuuksia luonnonvarojen kestäväälle käytölle, liiketoiminnalle ja työllisyydelle sekä vahvistaa kilpailukykyä.

Rakenneindikaattorien kehittäminen mahdollistaisi EU:n eri jäsenvaltioiden tilanteen paremman analysoimisen. Kevätraporttiin sisällytyistä indikaattoreista ainoastaan kolme, kasvi-huonekaasupäästöt, talouden energiantensiteet-

ti ja rahtiliikenteen määrä / BKT, ovat ympäristöindikaattoreita. Valiokunta pitää valtioneuvoston tavoin tärkeänä luonnon monimuotoisuutta kuvaavan indikaattorin sisällyttämistä raporttiin jatkossa ja indikaattoreiden kehittämistä mahdollisuuksien mukaan muutoinkin.

Lausunto

Edellä olevan perusteella ympäristövaliokunta esittää lausuntonaan,

että valtioneuvosto ottaa huomioon, mitä tässä lausunnossa on esitetty.

Helsingissä 9 päivänä maaliskuuta 2004

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Pentti Tiusanen /vas	Kari Kärkkäinen /kd
vpj.	Satu Hassi /vihr	Mikaela Nylander /r
jäs.	Susanna Haapoja /kesk	Heikki A. Ollila /kok
	Hanna-Leena Hemming /kok	Säde Tahvanainen /sd
	Rakel Hiltunen /sd	Satu Taiveaho /sd
	Tuomo Hänninen /kesk	Unto Valpas /vas
	Antti Kaikkonen /kesk	Ahti Vielma /kok
	Inkeri Kerola /kesk	Pia Viitanen /sd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Ekroos.